

POSTANOWIENIE

20 sierpnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Mariusz Załucki

na posiedzeniu niejawnym 20 sierpnia 2025 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa M. N.
przeciwko A. J.
o ustanowienie rozdzielności majątkowej,
na skutek skargi kasacyjnej M. N.
od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie
z 14 listopada 2023 r., VI Ca 467/23,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Powód M. N. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z 14 listopada 2023 r., wydanego w sprawie przeciwko A. J. o ustanowienie rozdzielności majątkowej.

Na uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powód podał następujące zagadnienia prawne:

a) Czy gdy w okresie trwającej separacji faktycznej doszło do wytoczenia sprawy rozwodowej przez jednego małżonka, drugi małżonek, chcąc uzyskać ustanowienie rozdzielności majątkowej z dniem wcześniejszym niż dzień wytoczenia powództwa (art. 52 § 1 k.r.o. w zw. z art. 52 § 2 k.r.o.), tj. co najmniej z dniem rozpoczęcia tej separacji, powinien wystąpić z takim powództwem jak

najszybciej, czy też wystarczające jest, iż wystąpi z nim tuż przed uprawomocnieniem się wyroku rozwodowego?

b) Czy skoro w orzecznictwie Sądu Najwyższego i piśmiennictwie prawniczym podkreśla się, że uzależnienie żądania ustanowienia rozdzielności majątkowej od wystąpienia „ważnych powodów” ma służyć dobru rodziny (art. 52 § 1 k.r.o. w zw. z art. 52 § 2 k.r.o.), to czy można przyjąć, że służy takiemu dobru rodziny to, że w przyszłym podziale majątku wspólnego małżeńskiego, w zakresie oszczędności zgromadzonych wyłącznie przez jednego z małżonków w okresie gdy drugi małżonek przygotowywał się już do rozwodu, które to oszczędności nie zostały wydatkowane do uprawomocnienia się wyroku rozwodowego, partycypować będzie małżonek przygotowujący się do rozwodu, gdy podział majątku (w tym ww. oszczędności) nastąpi dopiero, gdy jedyne dziecko małżonków będzie już pełnoletnie a małżonek, który nie uczestniczył w zgromadzeniu tych oszczędności nie sprawuje faktycznej opieki nad dzieckiem?

c) Czy w przypadku gromadzenia przez dłuższy czas własnych dochodów przez jednego z małżonków na cele związane z przygotowywanym rozejściem się z drugim małżonkiem, zachowanie to stanowi ważny powód ustanowienia rozdzielności majątkowej i wyjątkowy wypadek uzasadniający ustanowienie tej rozdzielności z dniem wcześniejszym niż dzień wytoczenia powództwa (art. 52 § 1 k.r.o. w zw. z art. 52 § 2 k.r.o.), czy też okoliczność taka może być podnoszona skutecznie jedynie w postępowaniu o podział majątku małżeńskiego?

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał już, że zagadnienie prawne powinno zostać sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń, a jednocześnie powinno być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (zob. m.in. postanowienia SN z 11 stycznia 2024 r., I CSK 6184/22; z 13 grudnia 2023 r., I CSK 5954/22; z 25 października 2023 r., III USK 286/22).

Zagadnienia przedstawione przez skarżącego wyraźnie naruszają tę zasadę. Zostały sformułowane w sposób nadmiernie kazuistyczny, odzwierciedlający jedynie skonkretyzowany stan faktyczny rozstrzyganej sprawy. Ponadto zostały przedstawione Sądowi Najwyższemu jako pytania do rozstrzygnięcia alternatywy rozłącznej. Brakuje im charakteru otwartego oraz waloru uniwersalności.

Co więcej, w wywodzie skarżącego doszło do konfuzji „ważnych powodów”, które stanowią przesłankę ustanowienia rozdzielności majątkowej na żądanie jednego z małżonków (art. 52 § 1 k.r.o.) oraz „wyjątkowych wypadków”, uzasadniających sądowe ustanowienie rozdzielności majątkowej z dniem wcześniejszym niż dzień wytoczenia powództwa. O ile zatem w doktrynie i orzecnictwie zgodnie przyjmuje się, że pozostawanie małżonków w separacji faktycznej najczęściej stanowi „ważny powód”, ze względu na który powinno się orzekać rozdzielność majątkową, choć każdorazowo zależy to od okoliczności konkretnej sprawy (zob. np. wyrok SN z 24 listopada 2017 r., I CSK 118/17; z 7 czerwca 2023, II CSKP 2214/22), o tyle sam fakt rozłączenia małżonków nie może być poczytywany za wyjątkową sytuację, uzasadniającą ustanowienie rozdzielności majątkowej z datą wsteczną. Sąd Najwyższy podkreślał już, że jest to dopuszczalne w zasadzie tylko wtedy, gdy z powodu separacji faktycznej (życia w rozłączeniu) niemożliwe było współdziałanie małżonków w zarządzie majątkiem wspólnym (zob. m.in. postanowienie SN z 14 lutego 2020 r., V CSK 351/19; z 18 grudnia 2019 r., I CSK 360/19). Wskazanie zaś w art. 52 § 2 k.r.o., iż wyjątkowym wypadkiem uzasadniającym możliwość ustanowienia rozdzielności majątkowej z dniem wcześniejszym niż wytoczenie powództwa jest okoliczność, że małżonkowie żyli w rozłączeniu, nie oznacza, iż w każdym przypadku życia w rozłączeniu sąd ma obowiązek ustanowienia rozdzielności majątkowej z dniem wcześniejszym niż dzień wytoczenia powództwa, lecz jedynie możliwość ustanowienia tej rozdzielności w takiej sytuacji.

Z powyższych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania.

Mariusz Załucki

[SOP]